

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Sacramentis In Genere

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

Præfatio In Scholis Habita: De Haeticorum Levitate in re Sacramentaria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53925](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53925)

PRÆFATIO

IN SCHOLIS HABITA:

DE HAERETI-
CORVM LEVITATE
in re Sacramentaria.

HÆRETICOS HOMINES,
vt est apud Isaiam Prophetam,
cap. 19. spiritu vertiginis agitari,
& tanquam Babylonicæ turris
edificatores, sic inter se linguis,
& moribus esse diuisos, vt alius alium non agnoscat;
nulla re magis, quàm disputatione Sacramentaria
comprobatur. Etenim cum de Sacramentis agitur,
siue nomen, siue natura, siue numerus siue efficaci-
tas, siue quid aliud in cōtrouersiam adducatur, non
modò inter se acerbissimis contentionibus altercan-
tur, sed etiam ita ineptè, atque absurdè plerunq; dis-
putant, vt de stultitiæ palma contendere, vel de glo-
ria imperitiæ dimicare velle videantur. Et quo-
niam præfationem à nobis solito pleniorern, ac iu-
cundiorern noui huius Gymnasij amplitudo, noua
studiorum auspicia, noui auditorum concursus, ipse
propemodum sedes, ac parietes postulare videntur,

siue

α 4

non

P R Æ F A T I O.

non mediocriter lætor, hoc se mihi hodierna die ad disputandum argumentum obtulisse. differendum est enim de hæreticorum huius temporis vanitate, & leuitate, idq; in re Sacramentaria, id est, summis grauissimisque nostræ fidei controuersis. Quæ sanè disputatio nec incunditate vacua esse poterit, cum spectaculum furiosorum inter se, & cum sanis concertantium exhibeat: nec sua etiam utilitate priuabitur, cum hoc exemplo luculenter ostendat, in quas errorum tenebras incidant, quæq; ad præcipitia absurdissimarum hæreseon ruant, qui semel à præclarissima, munitissimaq; Catholicæ veritatis arce recesserint.

P R I N C I P I O igitur cum Sacramenti vocabulum in questionem apud Hæreticos nostros venisset, & MARTINVS LUTHERVS in Babylone sua eam vocem haud multum sibi probari significasset, continuo discipuli eius, qui Lutherum, non vt hominem quendam vulgarem, sed vt nouum Prophetam de cælo lapsum suspiciebant, eiusq; non sententias tantum, sed etiam nutus tanquam oracula obseruabant, Sacramenti nomen aperte improbare, ac repudiare cœperunt. Itaque ANDREAS CAROLOSTADIVS in lib. de imaginibus & Sacramentis, Sacramenti nomen palam oppugnauit. PHILIPPVS MELANCHTHON in locis primùm editis, cap. de signis: Quæ, inquit, alii Sacramenta,

P R Æ F A T I O.

menta, nos signa appellamus, quòd si signi nomē displicet, σφεαγιδας appelles. *ZV V I N - G L I V S* in lib. de vera & falsa religione: Vocem istam, inquit, Sacramenti, magnoperè cupe- rem Germanis nunquam fuisse receptam. *CALVINVS*, ut ceteris grauior & sapientior vi- deatur, etsi nomen hoc parum probet lib. 4. Instit. cap. 14. non tamen existimat operæpretium, de no- mine litigare. Non diu post exorta inter Luthe- rum, & Sacramentarios grauisissima simultate, cum animaduerneret Lutherus Sacramenti nomen ve- hementer Sacramentariis improbari; probare ipse cepit, acerrimeq; tueri, ac propugnare, ut ex eo li- bro cognosci potest, quem contra *Andream Carolo- stadium* scripsit: quem quidem *Andream*, aureum aliquando amicum suum, in *Absalonem* & *Iudam* postea conuersum miserè deplorat.

LUTHERVM opinione mutata, Sacramenti vocabulum defendentem, sequutus est eius *Acha- tes*, *PHILIPPVS MELANCHTHON*, qui in locis posterius editis Sacramenti nomine passim uti- tur: sequuti etiam ceteri, qui propriè Lutherani di- ci, atque à Sacramentariis distingui volunt, *Bren- tius*, *Tilemannus*, *Kemnitius*, & alij.

Sed audite, si placet, quibus argumentis Sacra- menti nomen vel oppugnet *CAROLOSTADIVS*, vel defendat *Lutherus*: Non placet, inquit ille,

P R Æ F A T I O.

vox ista; neque enim Deus in sacris literis
 vsquam imperauit, vt eiusmodi voce utere-
 mur; nec licet in rebus diuinis vsurpare no-
 mina, quæ Deus non iusserit vsurpari. *Contrà*
LVTHERVS: Immò verò, *inquit*, placet vox
 ista; nec enim Deus in sacris literis vsquam
 prohibuit, ne eiusmodi voce uteremur: &
 quis tandē es, *Carolo*stadi, vt te ponas loco
 Dei, & nobis prohibeas, quod ille non pro-
 hibuit? *Vter ineptior, Auditores?* Nam si non li-
 cet in rebus diuinis his vocibus uti, quas in sacris li-
 teris non instituit, indicet nobis *CAROLOSTA-*
DIVS, vbinam legerit in *Scripturis* *Trinitatem*,
essentiam, *personas*, *ὁμοῦσιον*, aliaq; id genus, qua
 trita sunt & peruulgata, non magis apud Catholi-
 cos, quam apud ipsos hereticos *Sacramentarios*? &
 si non licet *Baptismum*, & *Eucharistiam* vocare
Sacramenta, quod Deus non iusserit ita vocari, cur
 ipsi *Baptismum* & *Eucharistiam* signa, symbola tes-
 seras, *σφραγίδας* appellant? neque enim locum in-
 dicare poterunt in *Euangelio*, vel in *Apostolo*, ubi
 eiusmodi vocibus, vel *Baptismus*, vel *Eucharistia*
 nominetur. Sed nec *LVTHERI* *ratio*cinatio mul-
 to plus habet ponderis, aut soliditatis. Etenim si
 prohibere non licet ea vocabula, quæ Deus in sacris
 literis non prohibuit; nõ igitur prohibeantur. *Aria-*
ni *Filium* Dei dicere *ἕτερον* *Patri*: sinantur
 Mace-

*N. multam
 hinc legitur.*

P R Æ F A T I O.

Macedoniani spiritum sanctum vocare creaturam: liceat Michaeli Serueto Verbum æternum definire; idealem rationem Christum hominem representantem: liberum sit Valentino Gentili Deum Patrem essentiatorem, Deum Filium essentiatum nominare: concedatur denique, vt alia prætermittam, nouis Samosatensis, vt vocent imagines Trinitatis, Ceberos tricipites, & tricorpores Geriones siquidem nihil horum in sacris literis Deus prohibuisse legitur.

Quantò grauius, maturius, sapientius ECCLESIA Catholica nomē Sacramenti retinet, quòd eam vocem aptissimè quadrare intelligat in Baptismum, & Eucharistiam, aliaq; eiusdem generis sacra mysteria; quodq; eadem voce vsos esse videat Tertullianum, Cyprianum, Lactantium, Ambrosium, Hieronymum, Augustinum, & quotquot iam inde ab initio Christiani nominis, de sacris nostræ fidei rebus Latine scripserunt? Sed de nomine satis multa ad Sacramenti naturam, atque vim accedamus.

Scriptores Catholici tanta consensione docent, ac semper docuerunt, nouæ legis Sacramenta instrumenta quedam esse nostræ iustificationis, vt id etiam Aduersariorum nostrorum testimonio comprobetur. Sic enim CALVINVS loquitur lib. 4. Instit. cap. 14. §. 14. Magno consensu Sophisticae scholæ tradiderunt, Sacramenta nouæ legis

P R A F A T I O .

legis iustificare, & conferre gratiam, modò
 nō ponamus obicem peccati mortalis. Quę
 sententia dici non potest quàm sit exitialis
 & pestilens, eoque magis, quòd multis antè
 seculis magna Ecclesię iactura, in bona or-
 bis parte obtinuit. *Hęc ille: qui, vt videtis, li-
 cet pro suo more Catholicos, sophistas; & Ecclesię
 fidem, pestem ac perniciem vocet: tamen negare non
 potuit magnum esse inter Catholicos omnes consen-
 sum; ac sententiam nostram multis iam seculis in
 bona orbis terrarum parte viguisse: cum de ipsis
 contrà rectissime, verissimeq; dicamus, nihil apud
 eos antiquum, nihil certum, nihil ferè ab omnibus
 communi consensione receptum, sed omnia noua, in-
 certa omnia, eaque breuissimis, atque angustissimis
 finibus circumscripta. Nam etsi permulti, ac penè
 innumerabiles hoc tempore longè, lateq; grassantur
 Hæretici; tamen in tot minutissimas sectas sunt
 ipsi diuisi, atque dissecti, vt nullum fermè sit eorum
 dogma, quod admodum latè pateat, quodq; nō aliqua
 certa regione definiatur. Sanè Martinus K E M-
 NITIVS in 2. part. Examinis Tridentini Concilij
 de Sacramenti natura & potestate disputans, sum-
 mam inter suos, id est, Lutheri posteros ac discipu-
 los, discordiam esse ingenuè confitetur. Et verò ni-
 mium impudens fuisset, si quod est solis luce clarius,
 inficiari voluisset. numerantur enim apud Aduer-
 sarios,*

P R Æ F A T I O.

sarios, ipso etiam consentiente Kemnitio, ut minimum sex diuersæ, atque absurdissimæ, & inter se pugnantes opiniones, dum aliud somniat Lutherus, aliud sibi fingit Carolstadius, aliud delirant Anabaptistæ, aliud Zyvinglius, aliud Calvinus, aliud alij comminiscuntur. Inspiciamus paulisper, ac loquiter discutiamus ineptias singulorum.

Princeps LUTHERVS, cum in Babylone, tum in assertione Articulorū, nihil aliud Sacramentum esse voluit, nisi diuinum testimonium ad excitandam vel nutriendam fidem, institutum, quod instar miraculi confirmet, & instar sigilli obsignet promissionem gratiæ. Quocirca Sacramenta ferè conferre solet cum vellere Gedeonis, cum signo, quod Isaias obtulit Regi Achaz, cum alijs eiusmodi miraculis atque prodigijs, quibus ad faciendam fidem Prophetæ, & Apostoli utebantur.

Sed hæc sententia tam est absurda, ut nihil ferè cogitari possit absurdius. Nam signa atque prodigia ad confirmandam prædicationem meritò adhibentur, cum sint ex se nota, & illustria, neque à prædicatione ulla ratione dependeant: contrà autem Sacramenta nullam ex se vim habent, ac ne Sacramenta quidem esse intelliguntur, nisi testimonio verbi confirmentur. Itaq; qui à prædicatore diuini verbi vel morbos repente curari, vel Dæmones verbo pelli, vel cæcos illuminari, vel ab inferis mortuos reuocari

conspi-

P R Æ F A T I O.

conspiciunt, ipsa miraculi vi tanquam fulgore quodam ita percelluntur, ac prosternuntur, ut vel inuiti verbis tanti viri fidem habere cogantur. Qui verò aquis hominem ablui, quod in Baptismo facimus, vident, nihil mirantur, neque facile credunt in ea lotionem aliquid sublimius latere, nisi verbo Dei antè crediderint. Quòd si non antè Sacramenta suspicere incipimus, quàm verbo Dei fidem habeamus: quo pacto, quæso, fieri potest, ut Sacramentis diuina eloquia confirmentur? Annon ridiculus esset, qui Ethnico diceret: *Ut credas vera esse quæ dico, amphorã istam aquæ super caput tuum effundam?* Egregia sanè probatio: nisi enim ex Dei verbo disceremus lotionem illam, & illã vnctionem ad purgandos animos valere, quis id crederet? quis non rideret? neque enim id habet aquæ natura, ut morbos animi curet, & cordis maculas eluat; sed quidquid in hoc genere potest, ex institutione diuina potest; diuinam autem institutionem diuina eloquia patefaciunt.

Porro comparatio illa, qua verbum diplomatis Sacramentũ sigillo ab aduersariis passim confertur, tam est inepta, ut nihil ineptius fingi queat, multoq; rectius verbum Dei sigillum Sacramenti, quàm Sacramentum, verbi Dei sigillum dici possit. Nam ut sigillum, etiam sine diplomate vim suam habet, atq; agnoscitur, & honoratur; diploma sine sigillo non
 agno-

P R Æ F A T I O .

agnoscitur esse diploma, nec vim ullam habet: sic etiam verbū Dei sine testimonio Sacramenti, suam, eamq̄, summam habet auctoritatem; Sacramentum verò sine verbi testimonio, nullam. Non igitur Sacramentum, ut illi volunt, sigillum verbi, sed verbum sigillum Sacramenti nominari debuisse.

Deinde si Sacramentum, ut Lutherani volunt, nihil est aliud, nisi excitanda vel alenda fidei instrumentum, quorsum infantes, amentes, dormientes interdum in Ecclesia baptizantur? num ea vis est in Sacramentis, ut iis etiam qui usum rationis non habent, fidem persuadeant? an potius rectè docent ANABAPTISTÆ solis adultis, sanis, ac vigilantibus Sacramenta prodesse? Minimè verò, inquiunt, LUTHERANI, quin potius graviter errant Anabaptistæ, homines fanatici ac furiosi, dum infantes baptizari prohibent. Nam et si parvuli alio tempore iudicio rationis carent, tamen dum baptizantur, sic in earum mentibus operatur Deus, ut & verbum Dei audiant, & Deum etiam agnoscant, ac diligant; quemadmodū olim S. Ioannes in utero matris, Christi præsentiam sensit, & prægaudio exultavit. *En vobis quò se miseri præcipiant: nec est omninò locus alius, quò se recipiant:urgent enim vehementer Anabaptistæ, & sic vndique Lutheranos clausos tenent; ut vel capi debeant,*
vel

P R Æ F A T I O .

vel in huius noui erroris foueam spontè cadere. Sed neque ita effugiunt: nam in ista ipsa fouea armato dilemmate obruuntur, atque conficiuntur Lutherani. Vidistis opinor aliquando, infantes dum baptizantur, quàm refugiant, eiulent, oblucentur. Quæro igitur, vel intelligunt quid agant, vel non intelligunt. Si non intelligunt, nec credunt: si non credunt, perperam baptizantur; & vicerunt Anabaptistæ. Si intelligunt; sacrilegi sunt, qui sic peruicaciter Sacramenta recusant, nec tam purgantur, quàm maculantur. non igitur baptizentur; & vicerunt Anabaptistæ. Quid? quod has ineptias iam olim in epistola ad Dardanum risit AVGVSTINVS, & ad exemplum S. Ioannis, qui singulari miraculo in vtero exultauit, argutè respondit; aliquando etiam asinam Balaam sapienter esse loquutam, nec tamen ob id admonitos esse homines in liberationibus suis asinina expectare consilia.

Sed Lutherum dimittam, si vnum ab eo quaesiro, in quonam Euangelio, vel Apostolo, vel Propheta legerit, Sacramenta nouæ legis esse testimonia, vel sigilla verbi Dei? Nos quidem passim legimus Ioan. 3. Actor. 22. 1. Corinth. 6. Ephes. 1. Tit. 3. 1. Petr. 3. Baptismo renasci, abluui, purgari, sanctificari, renouari, saluari fideles: obsignari promissiones nusquam legimus, nisi fortè in Euangelio secundum Lutherum. Neque potest Lutherus hoc argu-
mentum

P R Æ F A T I O.

mentum contemnere, cum in libro aduersus Ioannem Cochlaum scriptum reliquerit, in rebus sacris vehementissimum, & robustissimum locum esse, argumentum ducere ab auctoritate negatiue. Vel igitur locum indicet in verbo Dei, vbi Sacramenta nouæ legis, testimonia nominentur; vel certe argumento vehementissimo, & robustissimo sententiam suam nos refutare fateatur.

Venio nunc ad ZVINGLIUM. Is in libro de vera & falsa religione, vbi Lutheri sententiam, aliasq; nonnullas satis acriter oppugnavit, aperit mentem suam, ac docet, Sacramenta nihil esse aliud, nisi quandam oppignerationem, ac veluti iusiurandum, quo se homines Christo, & eius Ecclesiæ fideles fore publicè profitentur; ex quo illud sequitur, in Sacramentorum celebratione nihil Christum agere, & non modò non purgare peccata, neq; homines renouare; vt volunt Catholici, sed ne attestari quidem nostræ iustificationi; vt docent Lutherani. Quæ sententia tantum abest, vt vlllo Scripturæ testimonio confirmari queat, vt cum vniuersis Scripturis apertissimè pugnet. Nam si Baptismus meâ tantum est oppignratio, non autem Christi actio, quid est quod ait Ioannes: Hic est qui baptizat, quid est illud, quod ait Apostolus: Christus dilexit Ecclesiam, & tradidit semetipsum pro ea, mundans eam lauacro aquæ in verbo vi-

P R Æ F A T I O.

tæ? & si Baptismus non purgat peccata, sed testimonium solum præbet futuræ fidelitatis, cur Paulo Ananias dixit: Baptizare, & ablue peccata tua? cur ipse Paulus Baptismum definiuit laucarum regenerationis? & qui sibi vult illud, quod iam citauimus, Mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ? Denique vt alia multa præteream, res est in Ecclesia, explorata, ac certa, & ipsis etiam fœminis, ac pueris nota, Sacramenta Christiana ex Christi passione, ac meritis vim habere: atque in eius rei signum sanguinem, & aquam ex Christi latere profluxisse. Tunc, inquit S. LEO epist. 4. cap. 6. regenerationis potentiam sanxit, quando de latere eius profluxerunt sanguis redemptionis, & aqua Baptismatis. quod idem Ambrosius in Lucam, Augustinus, Chrysostomus, Cyrillus, Theophylactus in Ioannem, annotârunt. Atque hinc Apostolus Paulus duo illa coniunxit: Tradidit semetipsum pro ea; & Mundans eam lauacro aquæ. quia videlicet nihil esset aqua, nisi aqua, nisi vim quandam mirificam ex illius sanguine traheret, qui tradidit semetipsum in mortem, vt exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam. Hinc deniq; & Ioannes clamat: Hic est qui venit per aquam, & sanguinẽ. & rursum repetit: Non in aqua solum. nimirum, vt quondam Ioannes Baptista: Sed in aqua & sanguine.

P R Æ F A T I O.

guine. id est, in aqua admista sanguini, atq; ob eum sanguinem ad omnia eluenda peccata efficacissima. Sed si vera est noua Theologia Zvvinglii, errat Ioannes, fallitur Paulus, hallucinatur Patres vniuersi, inanis est confessio populorum, ac gentium, Christus ipse frustra latus suum aperiri, & sanguinem & aquam inde manare voluit. Quid enim opus fuit Christi passione, ac morte ad Sacramenta instituenda, si nihil sacrum, nihil diuinum habent, nihil possunt, nihil efficiunt, nec sunt aliud nisi testimonia, vel pignora quaedam humana?

Iam verò IOANNES CALVINVS mirā calliditate, cū Lutherum simul ac Zvvinglium amplecti velle videatur, ab utroq; dissentit, atq; utroque reiecto, suum ac proprium dogma constituit. his enim verbis affirmat in 4. lib. Instit. cap. 14. §. 1. veram, propriam, simplicem definitionem Sacramenti contineri: Sacramentum, externum est symbolum, quo beneuolentiæ erga nos suæ promissiones conscientis nostris Dominus obfignat, ad sustinendam fidei nostræ imbecillitatem, & nos vicissim pietatem erga eum nostram tam coram eo, & Angelis, quàm apud homines testamur. Quis non iuraret, Caluini sententiam ex Lutheri, Zvvingliiq; sententia esse conflata? Quod enim Calvinus ait, Sacramento promissionem beneuolentiæ à Domino

P R Æ F A T I O.

obsignari ad sustinendam fidei imbecillitatem, ex
 Luthero sumptum videri potest: quod verò addit,
 eodem nos Sacramento testari nostram erga Domi-
 num pietatem, ad Zyvinglii sententiam pertinet.
 Sed non tanta erat vel in Caluino modestia, vel in
 Luthero, & Zyvinglio auctoritas, vt horum ille
 discipulus aut esse, aut haberi se pateretur. Itaque
 licet Zyvinglio Calvinus concedat, Sacramenta
 esse quandam veluti professionē nostrā erga Deum
 fidelitatis: in eo tamen ab eo dissentit, quod negat
 hunc esse vel solum, vel primarium Sacramento-
 rum usum, & ea de causa, nomine Zyvinglii præ-
 termissio, eius sententiam loco notato palam oppu-
 gnat, omniaq; ipsius argumenta sigillatim diluit. In-
 ter Lutherum autem, & Caluinum hoc interest,
 quòd cum vterque Sacramenta faciat testimonia,
 vel sigilla diuinæ promissionis; eam promissionem
 esse vult Lutherus iustificationis præsentis, Calui-
 nus electionis æternæ. Quamobrem in Antidoto
 Concilii, sess. 6. cap. 5. infantes baptizari dicit, non
 vt in adoptionem filiorum à Deo recipiantur, sed vt
 obsignetur promissio vitæ, quæ ad eos per gratiam
 prædestinationis iam antè pertinebat. & session. 7.
 can. 7. ad eum finem Sacramenta referenda esse
 affirmat, vt certos nos reddant perpetuæ adoptio-
 nis, & gratiæ, ad quam videlicet ante mundi consti-
 tutionem prædestinati sumus.

Sed

P R Æ F A T I O.

Sed hæc sententia multis nominibus falsa, absurda, perniciosa, impia est. Nam & cum Scripturis apertè pugnat, & multis regnum cælorum claudit, & Sacramentum falsum, ministros sacrilegos, Deum mendacem, & quasi periurum facit. Si falsum non est, Sacramenta solum ad præteritum, id est, ad gratiam electionis referri; cur Ananias in præsentem dicit: Exurge, & baptizare, & ablue peccata tua? cur Baptismum Paulus vocat lustralium regenerationis? cur eundem Baptismum Petrus accipi dicit in remissionem peccatorum? Et quæ tandem est ista temeritas, vel furor potiùs, & amentia, prouocare Catholicos ad Scripturas, & tamen quid Scripturæ omnes clament nolle audire, id verò obstinatè asserere, ac tueri, quod nusquam in diuinis literis ostendi queat?

Absurdam verò sententiam esse, per Sacramenta obsignari conscientis promissiones, fieri potest ex paruulorum Baptismo planissimum. Siquidem ritè, atque vtiliter paruulos baptizari, Calvinus contra Anabaptistas multis in locis docet, cum tamen paruuli vt usu rationis, ita etiam conscientia careant; quod ne ipse quidem Calvinus negare ausus fuit in 4. lib. Institutionis, cap. 16. Et verò si promissio diploma quoddam est, Sacramentum sigillum, & conscientia cera, vel charta, vt Calvinus significat; egregium sanè miraculum Caluini-

P R Æ F A T I O.

stæ faciunt, cùm paruulos baptizant: nam & diploma scribunt sine charta, & sigillum imprimunt sine cera.

Esse autem eandem sententiam multis ac potissimum paruulis perniciosam, dubitari certè non potest. Nam cùm Sacramenta Calvinus, filiis præsertim hominum fidelium, quos iustos ac sanctos nasci docet, ad accipiendam Christi gratiam minimè necessaria esse, multis persuaserit, id consequutum est, vt non pauci eadem Sacramenta contempserint, atque indies magis contemnunt, atque interim multorum animæ paruulorum, quæ sanctæ à Caluino esse finguntur, non expiatæ salutaribus aquis, in æternis sordibus perseuerent.

Sed illud grauisimum, quòd ista Caluini sententia Sacramentum, vt dixi, falsum, ministrum sacrilegum, Deum mendacem facit. Etenim si Sacramentum diuinum est iusurandum, atque sigillu, quo electionis æternæ promissio obsignatur: quoties contingit (contingit autem frequentissimè) vt reprobi baptizentur, toties item contingit, vt Sacramentalia verba sint falsa, & ore ministri mentiatur Deus. Fingite animis adesse iam hoc loco Philippum Diaconum, qui Magum Simonem baptizet: certè cùm Philippus aquam aspergit, ac dicit, Ego te baptizo: eodem ipso momento, si Caluino credimus, & Deus dicit, Ego Deus æternus testor,

P R Æ F A T I O.

ac iuro, & sigillo meo diuino confirmo, te Simonem à me iam inde ab æternitate electum, & ad regnum cælorum irreuocabiliter prædestinatum. Et qui falsum hoc testimonium, falsum iusurandum, fallax sigillum fuisse, nemo est qui nesciat, cum Simon ille impius, Hæresiarches, & Magus tandem perierit. Neque verò satis sibi cauet Calvinus, cum ait, Deum quod ad se attinet, verum sigillum, ac testimonium offerre. nam non offert solum, sed etiam reipsa præbet; cum reipsa homines baptizantur, neque enim Sacramentum oblatio, sed testificatio est diuinæ beneuolentiæ; ut idem ipse docet Calvinus in Catechismo breuiore. Itaque cum offert testimonium, cum offert Sacramentum: cum autem Sacramentum præbet, ac dicit, Ego te baptizo; non offert, sed præbet testimonium, & quidem falsum, & fallax, cum reprobi baptizantur.

Tres adhuc supersunt excutiendæ opiniones; sed eas, quia magna pars horæ præterisse videtur, breuiter leuiterq; attingam. Igitur ANDREAS CAROLOSTADIVS, ut ipse quoque dux noui agminis haberi posset, nouum dogma excogitauit. nimirum asseruit, nihil esse aliud Sacramenta Christiana, quàm symbola quædam, ac tesseras, quibus internoscuntur Christiani à Iudæis, Mahometanis, Paganis: quales erant olim apud Roma-

P R Æ F A T I O .

nos toga, pallia, apud Philosophos, & nunc apud Christianos vestimenta varia Monachorum Neque multum ab hac sententia discrepat, quod ANA-BAPTISTA Æ de Sacramentis disputant. siquidem Sacramenta esse volunt allegorias, ut ipsi loquuntur, operum bonorum: non enim alia de causa homines baptizari, & corpus Domini sumere, nisi ut admoneantur ea cæremonia, sibi crucem & mortem pro Christo, si res tulerit, forti animo esse tolerandam.

Sed non est quod multum laboremus in his sententiis refellendis, cum eas Lutherus, Philippus, Zwinglius, Calvinus, Kemnitius, atque alii ex Adversariis ita confutarint & exploserint, ut penè etiam extinxerint, ac sepelierint. Et sanè si non est alia Sacramentorum utilitas, nisi ut Ecclesiam ab aliis hominum cætibus diuidant, vel operum bonorum fideles admoneant, adeò parùm valent, vel penè superuacanea dici possint. Habemus enim alia symbola multò quàm Sacramenta sint, illustriora, & efficaciora. Quid? an non confessio fidei melior tessera est, quàm Baptismus, cum confessio veræ fidei Catholicorum propria sit, Baptismum autem communem cum hæreticis habeamus? annon etiam longè efficacius mouent ad opera bona exhortationes, & exempla, quàm cæremonie illæ Sacramentales? Et quid opus erit, ut Sacramenta

P R Æ F A T I O .

ex Christi latere perfosso manarent, si nihil maius effectura erant, quàm allegoriæ quædam, vel quàm Romanorum togæ, vel pallia Philosophorum?

Vnus restat SVVENCHFELDIUS, qui ve vno verbo contentiones omnes dirimeret, & noua dogmata cudendo Hæresiarcha iure salutari posset, omnia simul Christiana Sacramenta repudiavit: quippe homo supra modum spiritualis, atque Angelicus, solo spiritu viuendum putat. Nec mirum si Sacramenta ei corporalia sordeant, qui Scripturarum etiam diuinarum literas, & verba contemnit. Illud magis admiror, cur non tacita mentis cogitatione contentus, verbis & literis corporalibus dogmata sua explicanda putauerit: non enim decet virum tam spiritalem, pulmone ac palato, linguæ, ac dentibus, sapientiæ suæ arcana committere. Huc videlicet Aud. Sathan spectabat, huc tendebat longo illo ambitu hæresum variarum, vt fontes illos salutes, thesauros illos charismatum diuinorum, pharmaca illa cœlestia Christi sanguine comparata omninò Christianis eriperet. Sed si non planè isti spirituales homines hominem excuisissent, intelligerent profectò, nihil magis appositum à diuina prouidentia institui potuisse, quàm vt homines, qui spiritu & corpore constant per corporalia signa ad dona spiritualia peruenirent: Si tu, inquit sanctus Ioannes CHRYSOSTOMVS, homilia

P R Æ F A T I O .

Octuagesima tertia in Matthæum, incorporeus
esses, nuda tibi Deus, & incorporea dona
tradidisset: sed quoniam corpori adiunctum
spiritum habes, in rebus corporalibus spiri-
talia tibi traduntur. Quid? quod ipsa etiã Sacra-
menta non omninò corporalia, sed magna ex parte
spiritalia sunt? corporale est elementum, corporale
etiam verbum, sed mirifica illa virtus & potestas,
qua fit, vt aqua corpus tangat, & cor abluat, vt san-
ctus loquitur AVGVSTINVS, planè spiritualis est.
Itaq, Dominus Nicodemo, non ex aqua solùm, sed
ex aqua & spiritu renascendum esse pronunciauit,
nimirum, vt Gregorius NAZIANZENSIS in ora-
tione de Baptismate annotauit, ideò ex aqua & spi-
ritu, quia medicamentum partim corporale, partim
spiritale, aptissimè conuenit in eos ægrotos, quorum
natura corpore, & spiritu continetur.

Diximus Aud. de nomine, diximus etiam de na-
tura, & efficacitate Sacramenti. Quòd si iam de
numero Sacramentorum, hæreticorum sententias
enumerare vellem; hinc etiam facile demonstra-
rem, quanta eorum vanitas, & stultitia sit, cum
vnus Lutherus modò vnum, modò duo, modò tria,
modò etiam septem Sacramenta numerauerit. Si
verò etiam ritus, ac cæremonias eorum explicare
aggrederer, tum verò maxime, quamuis in re se-
ria, rideretis. Tot enim fermè apud eos, exstant
formæ

P R Æ F A T I O.

formæ Sacramentorum administrandorum, ut numerari vix queant. & quod summis Pontificibus tribui posse negant, ut ritum aliquem in Ecclesia statuunt, id sibi apud eos quivis homuncio passim assumit. Quod si postremò quid de Sacramentis singulis hæretici sentiant, explicandum susciperem, nullum unquam exitum reperirem. Quamobrem unum tantum è tam multis seligemus, eoq; breviter pertractato, prætermisissis cæteris, finem differendi faciemus.

Laborant totis viribus cum Lutherani, tum Calvinistæ, ut veram Christi carnem in Sacramento nobis communicari doceant; & tamen Ecclesiæ Catholicæ sententiam de conuersione panis in carnem peruicacibus animis reiciunt. Itaque CALVINVS adeò implicatam, obscuram, mirabilem, incredibilem rationem excogitauit, qua Christi vero caro, per nescio quas fistulas, & canales ad nos de cælo deriuari, & quasi distillari possit; ut ego sanè etiam si Iudæus, vel Paganus essem, multò facilius capere, & credere me posse considerem conuersionem panis in carnem, quam docet Ecclesia, quàm Calvinisticum illud, sine auctoritate, & sine ratione, fabricatum figmentum.

LUTHERANI autem aliud monstrum longè etiam tetrius Ecclesiæ pepererunt. Nam ut facile eis esset veram Christi carnem in Sacramento habere
presen-

P R Æ F A T I O .

presentem, eandem carnem ab ipsa sua Conceptione
 ubique fuisse, ac semper, omniaq; omninò loca, eo mo-
 do quo Deus facit, replere docuerunt. Quod porten-
 tum (neque enim dogma, vel sententia, vel opinio,
 vel simplex etiam hæresis nominari debet) Scriptu-
 ris repugnat, aduersatur Patribus, euertit Sym-
 bolum, Christi naturas cum Eutychete confundit;
 & ipsum denique, quod mirandum videtur, Sacra-
 mentum destruit, pro quo astruendo fabricatum est.
 Nam si Christi corpus ab ipsa sua Conceptione sem-
 per ubique fuit, mentitur certè qui illud alicubi
 aliquando non fuisse affirmat: ergo mentitur An-
 gelus, cum apud Marcum ait: Surrexit non est
 hîc. quomodo enim hîc non est, qui ubique est?
 Dominus ipse mentitur, cum ait: Lazarus mor-
 tuus est, & gaudeo propter vos, vt credatis,
 quia non eram ibi. quomodo enim Domine ibi
 non eras, qui ubique eras? Porro sanctus AV-
 GVSTINVS, vt de ceteris taceam, in epistola ad
 Dardanum ex proposito hoc tractans, copiosè docet,
 esse Christum, vt ipse loquitur, per id quod Deus est,
 ubique; per id quod homo est, non ubique.

Iam verò Symbolum fidei monstrosa ista Vbi-
 quitas, (hoc enim barbaro vocabulo barbarus er-
 ror nominari meruit) ita corrumpit, atque depra-
 uat, vt Christi, Conceptionem, Ortum, Passionem,
 Obitum, Sepulturam, Descensionem ad inferos,
 Reuer-

P R Æ F A T I O.

Reuerſionem ab inferis, Aſcenſionem in cœlum,
 Reuerſionem à cœlo, non vera, & propria, ſed me-
 taphorica, ac penè phantaſtica cum Marcione,
 & Manichæo nobis efficiat. Id enim habet de
 Chriſti Conceptione Symbolum rectæ fidei, in ſo-
 lius Beatiffimæ Virginis utero Chriſti corpus no-
 uem illis menſibus fuiſſe. Atqui idem illud corpus
 in uteris omnium fœminarum, immò etiam, &
 virorum fuit, ſi ubique ſemper fuit. De Ortu ve-
 rò id Symbolum docet, Chriſti corpus nono exacto
 menſe verè, & propriè ex utero produiſſe; & eo
 modo verè, & propriè natum eſſe. At ſi vera ſomni-
 ant Ubiquiſtæ, ante nonum menſem, erat extra
 uterum, & poſt nonum menſem adhuc erat in
 utero; neque inde vnquam verè produit, aut prodi-
 re poteſt, cùm id quod verè ubique eſt, nulla ra-
 tione verè moueri queat. Quemadmodum igitur
 Deus cùm apparet alicubi, non eò veniſſe propriè,
 ſed metaphoricè dicitur, quia ubique cùm ſit, non
 venit vbi non erat, ſed apparet vbi non videba-
 tur: ſic etiam Chriſti ortus non verus, ac proprius,
 ſed apparens, ac metaphoricus dicendus erit, cùm
 non venerit illa caro vbi non erat, nec locum de-
 ſeruerit, vbi non erat, ſed cerni tantùm cœperit, vbi
 antea minimè cernebatnr. Quod idem de Paſſio-
 ne, de Morte, de Sepultura, de cæteris fidei capi-
 tibus intelligi debet. Qui enim ſemper ubique
 fuit,

PRÆFATIO.

fuit, non verè, & propriè, sed metaphoricè solùm transit de Cœnaculo ad hortum, de horto ad Concilium Iudæorum, de concilio ad Prætorium, de Prætorio ad Caluariam, de Caluaria ad Crucem, de Cruce ad Sepulchrum, de sepulchro ad Montem, de monte ad Cœlum. Nec potuit verè in morte corpus ab anima separari: & cum vtrumq; vbiq; fuerit, id efficitur, quod est absurdissimum, ut fuerit Christo mortuo, corpus cum anima in inferno, & anima cum corpore in sepulchro.

Quid iam de ipsa humana Christi natura, deq; illo summo, atq; Angelis adorando incarnationis mysterio dicam? Nam si humana Christi natura non modo vbiq; est, sed (ut aduersarii docent) illam ipsam habet diuinam immensitatem, quam Deus habet, ut infinita spatia replere queat, erit ipsa verè, & absolute immensa, & infinita: & cum mole corporea non sit infinita, quippe que tota vbiq; est, erit sine dubio infinita virtute; virtus autem infinita naturam sequitur infinitam: igitur Christi caro natura est infinita. quare vel due iam erunt infinitæ naturæ, quod fieri nequit, vel quod solùm restat, humana in diuinam transeunte natura, & naturarum confusio, & totius mysterii labefactatio consequetur. En nobis quàm facile hæresis hæresim parit, & eò tandem errando venitur, ut ipsa prima fidei fundamenta radicitus euertantur.

Quid

PRÆFATIO.

Quid, quod portentosa ista Ubiquitas, Sacramentum ipsum, vt dicebam, tollit, pro quo asserendo fabricata est? Nam si in ipsa priuata domo in pane, in vino, in pomis, in piscibus, in oleribus, in omne ciborum genere, in ipso aëre quem attrahimus, Christi carnem verè sumimus; quid necesse est in Ecclesiam conuenire? quid panem frangere, & vinum miscere? quid verba illa sacra pronunciare? quid habet sacra Cæna præ vulgari prandio? quid panis Eucharistiae præ pane pistoris? quid altare præ mensa?

Atque vt magis adhuc Lutheranorum sapientiam admiremini, nouum hoc monstrum intra paucos annos, in vna eademq; Prouincia, iisdem auctoribus Lutheranis prodit, perit, reuixit; siquidem ab ipso Luthero, vt ex multis eius testimoniis Brentius probat, excogitatum, eodem regnante, Luthero feliciter in Saxonia floruit: Luthero deinde mortuo, ac rerum potiente Melanchthone paulatim languescere, ac deficere cæpit; donec tandem in ipsa Saxonia in Dresdensi Lutheranorum Concilio, quod ante annos tredecim habitum est, publico decreto damnatum, explosum, exterminatum est: sed his proximis annis Melanchthonico euerso imperio, atque imperante in Saxonia Smidelino, rursus ab inferis reuocata, & in suam sedem restituta magno cum honore Ubiquitas est.

Ista

P R Æ F A T I O .

Ista videlicet est constantia fidei Lutheranae, ut nunc sacrosancta fidei dogmata esse debeant, quae ante annos tredecim pestilentissimae haereses erant.

Sed finis sit, nolo enim in eiusmodi nugis percensendis orationem ponere longiorem, quae tamen si ut verè sunt, sic ab omnibus hominibus haberentur pro nugis; labore nos atque negotio magno leuarent. Sed quonia tanta est Sathanae versutia, tanta haereticorum fallacia, tanta populorum ad res novas propensio, ut permultis iam, non inquam hominibus, sed populis, Prouinciis, Regnis, cum summa Ecclesiae Catholicae iactura, & honoris Dei, Christi, meritorum obscuracione persuasæ sint; idcirco nobis totis viribus enitendum est, ut in hac ipsa studia, ita diligenter incumbamus, ut aliquando haereticorum fraudes detegere, Christi gloriam amplificare, Ecclesiam propagare, damnare, sarcire, Satanam confundere Christo duce, & adiutore valeamus.

A P P R O-